

POSTANOWIENIE

Dnia 29 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie ze skargi S. Ś.
o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym postanowieniem Sądu
Okręgowego w W. z dnia 22 listopada 2018 r.,
sygn. akt IV Ca (...), wydanym w sprawie z wniosku A. S.
przy uczestnictwie S. Ś.
o stwierdzenie nabycia spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 maja 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej skarżącego
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.,
z dnia 5 kwietnia 2019 r., sygn. akt IV Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni
kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Uczestnik postępowania S. Ś. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 5 kwietnia 2019 r., oddalającego jego skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w W. z dnia 22 listopada 2018 r.

W postępowaniu, którego dotyczył wniosek o wznowienie postępowania, Sąd Rejonowy w W. postanowieniem z dnia 14 grudnia 2016 r. stwierdził, że spadek po spadkodawcy – I. B. Ś., synu M. F. i Z. z domu D., urodzonym w dniu 30 lipca 1926 roku w W., zmarłym w dniu 25 marca 2015 r. w W., ostatnio stale zamieszkałym w W. przy ul. Z. - nabyła na podstawie testamentu notarialnego z dnia 28 grudnia 2012 r., w całości, z dobrodziejstwem inwentarza córka spadkodawcy A. E. S. - siostra uczestnika postępowania.

Sąd Rejonowy ustalił, że spadkodawca pierwszy testament notarialny sporządził w dniu 7 października 2004 r. i powołał w nim do całości spadku dwoje swoich dzieci: A. E. S. oraz S. Ś.. W dniu 11 kwietnia 2012 r., spadkodawca - również w formie notarialnej - sporządził testament, w którym oświadczył, że odwołuje testament z dnia 7 października 2004 r. Następnie w dniu 28 grudnia 2012 r. sporządził kolejny testament notarialny, powołując w nim do całości spadku córkę A. E. S. . Czynności dokonał przed tym samym notariuszem, co poprzednio, przybyłym do mieszkania córki przy ul. M. w W.. Co najmniej od kwietnia 2010 r. spadkodawca cierpiał na zwyrodnienie plamki żółtej w oku lewym i prawym, w postaci wysiękowej. W roku 2012 r. spadkodawca widział już bardzo źle i nie mógł pisać. Z powodu tej choroby nie podpisał aktu lecz złożył tuszowy odcisk kciuka prawej dłoni, obok którego imię i nazwisko wpisała A. S. M. , pracownik kancelaryjny notariusza. Sąd uznał, że taka forma złożenia oświadczenia była uzasadniona i obowiązkowa w świetle art. 87 § 1 pkt 4 prawa o notariacie.

Postanowienie Sądu Rejonowego uczestnik zaskarżył apelacją. Na etapie postępowania apelacyjnego od dnia 11 czerwca 2018 r. uczestnika reprezentowało dwóch pełnomocników dotychczasowy - adw. K. F. i nowy - adw. E. M. J. W dniu 12 października 2018 r. pełnomocnik adw. K. F. nadał na pocztę do sądu informację o wypowiedzeniu mu pełnomocnictwa powodującym, że nie reprezentuje już uczestnika. Pismo wpłynęło do Sądu Okręgowego w dniu 16 października 2018

r. Sąd Okręgowy przeoczył umocowanie adw. E. M. J. i zawiadomił o terminie rozprawy apelacyjnej uczestnika. Uczestnik nie odebrał korespondencji i nie stawiał się na rozprawie apelacyjnej w dniu 22 listopada 2018 r., po zamknięciu której Sąd Okręgowy oddalił jego apelację jako bezzasadną.

W dniu 29 stycznia 2019 r. uczestnik wniósł skargę o wznowienie postępowania w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po ojcu oraz o zmianę postanowienia wydanego przez Sąd Okręgowy w postępowaniu apelacyjnym w dniu 22 listopada 2018 r., przez orzeczenie, że spadek po I. Ś. na podstawie ustawy nabyli S. Ś. i A. Ś. w udziale po ½ każdy. Uczestnik wskazał nieważnościową podstawę wznowienia z art. 401 pkt. 2 k.p.c. podnosząc, że z uwagi na niepowiadomienie o rozprawie apelacyjnej jego pełnomocnika - adw. E.M.J. i jego samego, został pozbawiony możliwości działania w tym postępowaniu. Sąd Okręgowy uznał, że zachodziły podstawy do wznowienia postępowania i rozpoznał sprawę na nowo, w granicach jakie zakreślała podstawa wznowienia. Oddalił jednak skargę uczestnika uznając, że ustalenia faktyczne poczynione w sprawie i ich ocena prawna były prawidłowe.

W skardze kasacyjnej uczestnik zarzucił naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 87 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. prawo o notariacie, art. 950 k.c. w zw. z art. 87 § 1 pkt 4 w zw. z art. 92 § 1 pkt 8 oraz w zw. z art. 88 prawa o notariacie. Jako naruszone przepisy postępowania wskazał art. 232 k.p.c. zd. drugie w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 670 k.p.c., art. 227 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. We wnioskach domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną uczestnika wnioskodawczyni wniosła o oddalenie tej skargi w całości oraz o zasądzenie na jej rzecz od uczestnika kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju

prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Przeprowadzeniu koniecznej selekcji spraw służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżący uzasadnił potrzebę rozpoznania jego skargi przesłanką z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. to znaczy wystąpieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego ujętego w pytaniu:

„Czy dokonanie przez testatora czynności „inter vivos” może być utożsamiane z odwołaniem testamentu, a contrario, czy można domniemywać odwołanie testamentów poprzez dokonanie czynności, której przedmiot objęty jest testamentami (jest tożsamy).”

Istotne zagadnienie prawne to doniosły problem prawny, nowy lub już wcześniej występujący, lecz nadal niedostatecznie rozważony i wyjaśniony, mający znaczenie nie tylko jako wątpliwość występująca w danej sprawie i rzutująca na jej rozstrzygnięcia, ale powtarzający się w przestrzeni prawnej i mający ważne znaczenie także w innych sprawach. Problem taki powinien być ujęty w powiązaniu z przepisami prawnymi, na których tle powstał i sprecyzowany w wywodzie prawnym wskazującym na źródła i przedmiot niejasności oraz na możliwe rozwiązania interpretacyjne. Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu argumentacja nie może polegać na prostym odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Zagadnienie musi też rzeczywiście występować w sprawie w tym sensie, że jego wyjaśnienie jest konieczne do jej merytorycznego rozpoznania.

Zagadnienie wskazane przez skarżącego samo w sobie jest niezbyt zrozumiałe. Nie został też wyjaśniony jego związek z rozpoznaniem wniesionej skargi kasacyjnej, której żaden zarzut nie wiąże się z czynnością odwołania wcześniejszego testamentu przez spadkodawcę. Sama zaś czynność o tyle nie ma

znaczenia w rozpatrywanej sprawie, że zgodnie z art. 948 k.c., nowy testament spadkodawcy, inaczej określający krąg spadkobierców, także odwołuje jego wcześniejsze testamenty.

W konsekwencji powołana przez skarżącego podstawa przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wystąpiła. Okoliczności sprawy nie wskazują też, aby zachodziły inne przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił skargi do rozpatrzenia.

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego oparte jest na podstawie z art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).